

Universitätsbibliothek Paderborn

Johannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd Herbipolin Abbatis, viri suo aeuo doctiss. ... Partis Opera Historica, Qvotqvot hactenus reperiri potuerunt, omnia

Partim E Vetvstis Fvgientibusque editionibus reuocata, & ad fidem
Archetyporum castigata; partim ex manuscriptis nunc primùm edita ;
Qvorvm Catalogvm Aversa pagina exhibet

Iohannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd
Herbipolin Abbatis, viri suo æuo doctissimi Secvndæ Partis Chronica
Insignia Dvo - I. Coenobii Hirsavgiensis, Diœcesis Spirensis: eius
foundationem & progressum ab Anno Christi DCCCXXX. vsque ad Annum
MCCCLXX. II. Coenobii ...

Trithemius, Johannes

Francofvrti, 1601

III. Ioan. Trithe. Ab. Monasterii S. Iacobi Herbip. Ioanni Gotfrido pastori
ecclesiæ vallis virorum Salutem.

urn:nbn:de:0128-1-17336

nobiliū duxi honorem, & quicquid offerebat fortuna placens arbitrabar aeternum. Non adiciet ut me secundo contristet, quoniam expertus iam didici rebus non fidere vanis, & quod spes hominum falsa semper in tribulatione deficiat. Certis ne homo, quoniam parua necat morfu spaciousum vipera taurum, & monachi latentes in occulto pastoris labefactant imperium. Gutta cauat lapidem non vi sed saepe cadendo: & saepe rectorem humilissimam turba deiecit superbam. A multis quidem annis improbitatis seminarium pullulare cepit quorundam inuidia fratrum, quos publici criminis olim tenebat infamia: tam est periculosum rectori contumaces plectere fontes, qui meritas adscribunt iniuriarum poenas, semper operientes silentio tempus, quo corripientem perdant censorem. Sed Dominus Iesus posuit omnem, qui pacem cordi meo dabit in tempore oportuno, & occulta mortalium iudicaturus producat in lucem. Cuius misericordiam ut ores pro me te etiam atque etiam rogo. Vale. Ex monasterio meo praefato Herbipoli vltima die mensis Octobris. Anno Christianorum M.D.VI.

III.

IOAN. TRITHE. AB. MONASTERII S. IACOBI HERBIP.

* Manthal.

Ioanni Gosfrido pastori ecclesie vallis virorum * Saluem.

QVOD me fraterno prosequaris amore, satis habeo manifestum; & ideo dissimulare non potui, nec debui forsitan, quo minus tibi omnem rerum seriem mearum innotescerent. Vera namque amicitia Christi confirmata dilectione, nihil accidentis fortunae celare consuevit amicis, ut si prouenerint secunda, congaudeat, sin vero contraria, patienti amico compatiatur. Causas diuturnae peregrinationis meae a monasterio Spanhemense, notas tibi non scribo, sed quoniam amulorum iniuria motus tandem prouiderim meis. Quid ni facerem tam insigni praeter meritum contumelia suscepta? Necessarium fuit mihi pacem non aspernari oblatam, & quae negabatur a propriis amplecti cum alienis. Enimvero quae hodie sit facies obseruantiae regularis monachorum in Spanheim, qualisque fuerit olim me praesente, vicinus ignorare non potes, & quanta mihi dudum in gratitudinis exhibuerint signa probe cognouisti. Quid deinceps facerem cum ingratis hominibus, qui nihil minus quam spiritualia curant, nihilque studiosius quam carnalia sectantur. Maximis me curis & laboribus pro eorum commoditate per annos iam tres & viginti continuos afflxi, vides quam reporto mercedem. Aduersum nos cum amulis potentiores inter eos sentientes, piensissimum in nos ducem concitarunt, mendacio fraudeque usi & dolo, donec pro veris falsa persuaderent efficerent quod dudum cogitarunt. Ad tempus monasterio duximus cedendum, ut saniori consilio non deesset oportunitas, qua meritas daret inuidia poenas. Nouem in Marchia Brandenburgerum commorati mensibus, certo putabamus futurum, ut suum temeritas mutaret consilium, & fratres malorum saltem innoxij principis animum conuenirent. Interea nos ad monasterium per literas reuenteremur saepius rogauerunt: Ducem vero quem nobis inconsulto mendacio reddiderant in sensum, verecundia moti atque pauore in contrariam suadere sententiam contempserunt. Reuersi tandem Budoras, ad nos euocauimus priorem, a quo relatione confueta perceperimus omnia esse pacata, & nihil penitus verendum: omnesque non solum vicinos & fratres, verum & ducem cum suis orare Cynonotis, ut ad cenobium quantoties rediremus. Persuasit nobis tandem animumque induximus redeundi, annali mox celebrato capitulo, quod in capite Septembris apud Moguntiam instabat seruandum. His auditis latum se fingens abcessit, mactus corde reuera, quia certi sumus illum ad Spanheim reditum nostrum semper horruisse potius quam optasse. Nisi enim nos fallat opinio, spem illi Abbatis imago 26. in refectorio dedit depicta. Recedente autem priore, mox nobis per Ioannem Damium innotuit, qualia Moguntiae in monte S. Iacobi per manus cuiusdam monachi cenobii sancti Ioannis Rinckaugiensis Petri Sarpionis eulogia scribi nomine totius conuentus Spanhemensis fecisset, quae tamen ipsius referentis cautione intercepta ad manus nostras minime venerunt. Hac perfidia nostrorum cognita, firmo statuimus consilio, ad Spanheim deinceps minime reuertendum, nullisque cedendum suasionibus hominum in hac parte quorumcumque. Vere in me completum est illud Christi in Euangelio, quoniam erunt inimici hominis domestici eius. O claustralium memoria beneficiorum breuis, quoniam parua in monachis fides, non Deum sed semetipsos quaerentium. Quis credidisset Tritheium abbatem subditis pius semper, & nulli onerosum,

Matth. 10.

t fortuna placens arbitrabatur. Non
 expertus iam didici rebus non fidere. et
 lone deficiat. Certe ne homo, quoniam
 monachi latentes in occulto palatium
 sed saepe cadendo: & saepe rectorum
 nis improbitatis seminarium pululentes
 triminis olim tenebat in familia: tam et
 qui meritis adscribunt injuriam potest
 nem perdat censorem. Sed Domini
 nem, erit consolatio mea, in quo speramus
 tempore oportuno, & occultis
 ricordiam vt oēs pro me te etiam
 erbipoli vltima die mensis Octobris

II.

STERI S. IACOBI HESLI
 sic vallu virorum * Salutem.

fatís habeo manifestum; & ideo
 tibi omnem rerum seriem meriti
 firmata dilectione, nihil accidens
 secunda, congaudeat, sin vero conuicti
 peregrinationis meæ a monasterio
 emulorum iniuria motus rebus tandem
 rater meritum contumelia susceperis
 que negabatur a propriis amplexibus
 nã regularis monachorum in Sp
 norare non potes, & quanta mihi
 iisti. Quid deinceps facerem cum
 rant, nihilque studiosius quam
 orum commoditate per annos
 mercedem. Aduersum nos cum
 os ducem concitarunt, mendacio
 es efficerent quod dudum cogitauerunt. Ad
 ori consilio non desisset oportuitas, quã
 Brandenburgen sium commocari
 eritas mutaret consilium, & fratres
 nt. Interea nos ad monasterium per
 ro quem nobis inconulto mendacio
 ore in contrariam suadere sententiam
 s euocauimus priorem, a quo relatione
 denitus verendum: omnesque non solum
 are Cynonotis, vt ad cenobium
 que induximus redeundi, annali
 apud Moguntiam instabat seruandum. Hi
 orde reuera, quia certi sumus illum ad
 ius quam optasse. Nisi enim nos
 dedit depiãa. Recedente autem priore,
 lia Moguntia in monte S. Iacobi per
 Rinckaugiensis Petri Sharpionis
 fecisset, quæ tamen ipsius referentis
 nt. Hac perfidia nostrorum cognita, firmi
 minime reuertendum, nullique cedenda
 cunque. Vere in me completum est
 nis domestici eius. O claustraliu
 achis fides, non Deum sed
 batem subditis pium semper, & multo

sum, nulli grauem, nulli molestum, sed omnes affectu paterno fouentem, omnes charita-
 tiue tractantem, & in vera dilectione amantem; tam repente ac sine causa deserendum a
 suis filiis, quos in Domino collegit, fouit, & enutrit? O prior Iudæ non immerito com-
 parandus traditori, quam perfidum te nobis exhibuisti vicarium, qui vt abbatiam conse-
 quaris nostram, manifesta in nos machinaris perfidia. Memor esto vel nunc tandem om-
 nium ingratisime hominum, quanto non solum tibi quidem indigno & nunquam
 merenti studio humanitatis benefacere curauerimus semper, sed tuis quoque parentibus
 nostra impendimus beneficia cum summa pietate. Scis enim perfide, nec ignorare potes,
 quod bello ducatum Lutzenburgensem deuaflante, patriam nudi atque mendici pro-
 pter inopiam exire fuerunt compulsi, & neminem inuenientes receptorem, ad te qui tum
 nouitium nobiscum uixisti in Spanheim uenerunt, & in porta vallis viro-
 rum ad vnius anni spacium in magna paupertate uixerunt. Nobis tandem ad abbatiam uocatis, misericordia
 mori, te quoque inflante, ad villam eas Spanhemensem euocauimus, gratis domicilium eis
 optimum contulimus, eisque de monasterio singulis diebus præbendam in cibo & potu
 sufficientem propter Deum tuique assignauimus amore, quam & hodie in annum quar-
 tum & uicesimum sicuti eis a principio constitutum suscipiunt. Liberos denique & im-
 munes ab omni seruitute, exactiõne & grauamine villanorum ac principum eos fecimus,
 uestimenta dedimus, & in omni necessitate semper eos copiose prouidimus uique in præ-
 sentem annum. Te quoque primum ex capellano nostro domestico in cellerarium mo-
 20 nasterij nostri assumptum, confidentiam in te habentes singularem. Sed cum post men-
 ses paucos te propter inexperimentiam tuam & negligentiam multam amouere ab ipso cel-
 lariae officio cogemur, ne aliquam sinistra opinionis incurreres maculam, in priorem
 te ordinauimus claustralem contra uoluntatem multorum: te quoque in eodem offi-
 cio per annos iam sedecim contra fratrum murmurationes omnium manutenuimus,
 defensauimus & excusauimus semper. Nostram in te commemorari pietatem confundi-
 mur, quam negligentia & remissioni obnoxiam potius quam uirtuti confitemur. Di-
 gnum te in monasterio nunquam gessisti priorem, quia nec obseruantiam magnopere
 curasti regularem, nec internæ conuersationis studium amasti. Nobis in uisitatione or-
 dinis sapius occupatis, tu sine causa, sine necessitate, ac sine uoluntate nostra (quod tibi
 30 licebat minime) ad cenobia monialium sanctæ Catharinæ, sancti Ruperti, & Ibingen,
 carnis quæsiturus solaria discurrebas, & ad villas & oppida in circuitu trium miliarium cõ-
 tra monasticæ institutionis regulam uagari consueuisti, cunctos inhibens precibus, ne quis
 tuam nobis euagationem intimaret. Nos uero cum aliquando factum cognouissemus,
 nimia in te charitate seruentes, aut in totum dissimulauimus propter pacem, aut minus suf-
 ficienter emendauimus. Semper in te animum gessimus pietissimum: Tu autem Iudam
 imitatus traditorem pro nostra in te bonitate malum nobis reddidisti. Verum quia cõtu-
 meliam nobis factam, & per te & per alios cum facile potuissemus, non cupientes uindicare,
 reliqua malignitatis tuæ scelera pertransimus, non dubitantes te casurum in foueam
 40 quam fecisti, iusto Dei in te seruiente iudicio, qui nos infideliter sine causa iniuste es perse-
 cutus. Veremur autem non sine præfagio futurorum, quod nimis sero boni fratres experientur,
 quam pium uilemque in nobis amiserint pastorem, sua potius quam nostra uoluntate, cui
 fauere & subuenire in tempore necessitatis, amore an odio æmulorum aut nostri cogitent
 ipsi, contempserunt. Vt reuerteremur ad monasterium crebrius rogauerunt, sed quod
 nunquam id fecerint integro in nos animo, duorum nobis consideratione persuasum est. Horum
 est primum, quod nunquam induci potuerunt, ut Principis Cynonororum, quæ nobis men-
 dacio suo quidam reddiderunt insensum, mitigare animum, uel leuiter saltentassent,
 metuentes duplicitatis argui, si quem prius vituperauerant rursus postea laudassent. Alterum
 uero infidelitatis eorum testimonium satis est manifestum, quoniam qui prius ut re-
 uerteremur semper instabant, mutati, uel potius detecti apud Pingiones in consilio mali-
 50 gnantium, ut cederet officio curæ pastoralis rogauerunt. Nos autem pro nostro non ipsorum
 arbitrio duximus rebus nostris prouidendum, cessimusque cum nobis placuit, non quando
 uoluerunt ipsi. Dolemus principem alioquin humanum, mansuetum, & eatenus rectitu-
 dinis amantem, hac uice nimis eredululum extitisse prauorum delationibus, quando ne
 uerbo quidem eius unquam contradimus imperio detrimentum. Palatini iustis partibus
 nos semper benefuisse confitemur, neque nos poenitet, quoniam Principem illum ag-
 nouimus Christianissimum, Deo deuorum, & bonis doctisque uiris semper benignum,
 mansuetum, & pietissimum, cuius multa in nos beneficia ingratitudinis arguerent me-
 60 rito, si aliter sentiremus. Quid fauor iste noster Illustrissimo Principi nostro Palatino boni

contulit, aut quid tuo nocuit Duci? Nihil certe profuit illi, nihil nocuit isti. Monachus pauper & modicus Principibus huius mundi magnis conferre quid poterit seu auferre? Fauemus tamen semperque fauebimus Palatino sacratissimo principi quam optime, tuo vero Duci fauemus quantum ipse nobis fauisse conuincitur. Sic enim nobis per suos mandari fecit. Reuertatur ad monasterium suum abbas nihil metuens, quia nos neque boni neque mali quicquam illi sumus facturi. Quam pulchra Ducis Christiani promissio, in qua mentis eius in nos habitudo manifesta efficitur. Sed mobile tandem valeat cum principe vulgus. Trithemius his fabis non pascitur. Deum postui adiutorem meum, cui omnem causam iniuriarum commisi, certus quod nulli facit iniuriam, sed reddet vnicuique iuxta opera sua. Scio enim quia per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei, quemadmodum & ipse Dominus noster Iesus Christus in multis nos passionibus tribulationum precedere dignatus est, suo nos volens exemplo in aduersis esse constantes. Omnia propter amorem patriæ cœlestis patienter sufferre debemus aduersa, ut coram angelis Dei mereamur sanctorum inuenire consortium, qui contumelias non vindicamus amulorum. Nam ut Hugo Folieti monachus noster in primo libro scribit de animæ claustro, quatuor viro bono sunt necessaria. Primum, ut omnes sibi faciat amicos. Secundum, ut si facere amicos nequierit omnes, inimicos saltem non faciat. Tertium, ut si ne hoc euitare potuerit quo minus fiant inimici, discedat ab illis. Quartum, ut si quis discedentem persequatur, non vindicet iniurias. Ego vero qui me virum exhibere bonam semper studui, quantum in me fuit omnes cupiebam habere amicos, eos maxime qui virtutibus & eruditione literarum viderentur ornati, de quorum videlicet familiaritate non v. tuperium, sed laudis mihi præconium nasceretur. Et multos quidem commercio studiorum amicos, quorum in aduersis postea fidem & constantiam fui expertus. Vnum duntaxat hominum genus admittere in amicitiam nunquam potui, quoniam se bonis studiis semper inimicum exhibuit, & viros eruditos persequi nunquam cessauit. Hi sunt tumidi & ignauissimi literarum osiores, qui doctos viros superbe despicientes, nihil amplius quam pecunias, & vanos mundi venantur honores, quorum amicitiam nunquam optaui, nec si qua suum sem obtinere facile potuissem, propterea quod omnis eorum amicitia pecuniarum & munerum largitione constat, non Christi aut veritatis amore. Me autem odio habuerunt, propterea quod me virtutibus & sacro studio scripturarum, quorum se cœtempores semper exhibuerunt, totum mancipaui, simulque quod infaciabilem eorum auaritiam donis atque muneribus facere locupletiores nesciui. Quis vnquam doctus vel eruditus inter Cynonotos sine detractione conuersatus est? Aut quem studiosum literarum non sunt persecuti? Nam ex ipso principe aliquando me audiuisse memini, quanto solo visu librorum afficiatur horrore, causam assignante non aliam, nisi quod puer nimia præceptorum indiscreta fuerit verberatione castigatus & verberatus. Hæc dixerim non ad contumeliam Ducis, sed ut tu ad memoriam reuoces quod non ignoras, quales sint qui se mihi sine causa inimicos exhibere voluerunt. Ego autem secutus boni viri consilium recessi ab eis, malens pacem habere in terra aliena, quam continuam in propria perturbationem. Putabāt forsitan amuli nostri orbem terræ spaciosum in vnus caligulæ angustia restrictum, ut inuenire Trithemius extra Spanheim non posset vbi maneret, cogereturque propterea illorum se submittere votis, & ad imperium Cynonotorum seruum viuere, qui innata semper libertate viuere sub Christi famulatu solius consuevit. Certus tamen esse mihi videor, quoniam si rei prænouissent exitum, quæ me cedente modo cognoscunt, hanc temeritatem aggredi nunquam præsumpissent. Inter monachos autem nostros duo sunt capita factionum, qui nobis absentes reddere inensos tentauerunt, non tam odio nostri, quam sui forsitan amore, quippe quibus non modica spes sit nobis cedentibus ad abbaciam, nec tibi amice nomina eorum incognita sunt, nec peruersi mores absconditi. Dicunt nihilominus, iustificationem sui præferentes, quod nobis & antea dixerunt. Quis te pater obire vel iussit vel coëgit? aut quis te redire prohibuit? Cur ad monasterium tuum non regredere, cum non solum nemo sit qui prohibeat, sed omnes potius in circuitu nobiscum amici simul & qui prius inimici videbantur tuum vehementer cupiant reditum? Nemo fauor me iussit exire, nemo compulit, regressum nemo interdixit. Spontanea voluntate contumeliam non ferens amulorum, foris vbi eram remanere statui, donec viderem exitum rei. Redire autem ad monasterium ingratis hominum, stultitia mihi videretur potius quam pietas, vbi conuictior in foribus astat quotidie, auxiliator vero nullus adest. Vnde compri inter duos molares metuens, satius mihi visum est, abbatiam simul & gentem cum pace deserere, quam in medio nationis prauæ continuum mentis & corporis per-

*Virò bono
quatuor
sunt neces-
saria.*

Trithemius
Opera
Historia

profuit illi, nihil nocuit isti. Monachus per
 is conferre quid poterit seu auferre? Fac-
 ratissimo principi quam optime, tuo re-
 necitur. Sicut enim nobis per laos mandati
 nihil metuens, quia nos neque boni neque
 ra Ducis Christiani promissio, in qua me-
 mobile tandem valeat cum principe, vel
 posui adiutorem meum, cui omnia ex-
 it iniuriam, sed reddet vnicuique iuxta o-
 rationes oportet nos intrare in regnum Dei.
 Christus in multis nos passionibus suble-
 exemplo in aduersis esse constantem. Quia
 erre debemus aduersa, ut coram regibus
 contumelias non vindicamus, sed
 no libro scribit de anima claustrum, quom-
 sibi faciat amicos. Secundum, ut si facer-
 on faciat. Tertium, ut si nec hoc contem-
 Quartum, ut si quis discedentem per-
 me virum exhibere bonam semper fidem
 amicos, eos maxime qui virtutibus & boni-
 videlicet familiaritate non videntur sel-
 os quidem commertio studiorum suscipi-
 niam sui expertus. Vnum duntaxat habere
 potui, quoniam de bonis studiis semper
 quam cessauit. Hi sunt tumidi & legibus
 despicientes, nihil amplius quam pecunia
 micitia nunquam optauit, nec si quae-
 omnis eorum amicitia pecuniarum am-
 ratis amore. Me autem vobis habere
 scripturarum, quorum de eorum rebus
 quod infacibilem eorum auaritiam dicit
 i. Quis vnquam doctus vel eruditus
 Aut quem studium literarum non lau-
 audiuisset memini, quanto solo vobis
 m, nisi quod puer nimia preceptorum
 ratas. Hac dixerim non ad eorum meum
 on ignoras, quales sint qui se mihi sine
 cutus boni viri consilium recessi aduersa
 nuam in propria perturbationem. Perde-
 in vniuersi caligant angustia restrictam, vni-
 t vbi maneret, cogere turque propterea
 notorum seruum vivere, qui in manu tempo-
 nsuevit. Certus tamen esse mihi videtur
 cedente modo cognoscunt, hanc remota
 monachos autem nostros duo hunc gra-
 os tentauerunt, non tam odio nostri, quam
 spes sit nobis cedentibus ad abbatem, nec
 peruersi mores absconditi. Dicunt nihil
 nobis & antea dixerunt. Quis est pater vobis
 ? Cur ad monasterium tuum non regressi
 d omnes potius in circuitu nobiscum
 hementer cupiant redire? Nemo facere
 no interdixit. Spontanea voluntate con-
 m remanere statui, donec videre conuen-
 norum hominum, stultitia mihi videtur
 astat quotidie, auxiliator vero nullus ad-
 , fatius mihi visum est, abbatem suum
 tionis prauae continuum mentis & corpo-

ris periculum formidare. Nulla me temeritas ut cederem propria incitauit, nec sine pa-
 trum praecedentium exemplo prauos monachos dimisi, quorum ingratitude talem me-
 retur pastorem, qualem ego me nunquam volui exhibere. Rabanus ille Maurus abbas
 Fuldensis in ordine sextus, vir certe doctissimus, improbitate monachorum suorum ab-
 batiam ipsam, posteaquam annis rexisset quatuor & viginti, deseruit, & ad Lodovicum Im-
 peratorem pium confugiens declinauit, à quo transacto biennio post mortem Otgarii
 archiepiscopi Moguntini in locum eius successit. Regino quoque Prumiensis cœno-
 bii claris, simul & doctis, abbas, qui multa scripsit vitia, monachorum suorum iniuria
 pulsus abbatiam deseruit, & ad Treuironum archiepiscopum confugit. Benno primus ab-
 10 bas monasterii Gœseccensis, per fratres suos & Comitem fundatorem agitur iniuriis,
 abbatiam dimisit vnà cum cœnobio, & pro Christi amore ad Heremum conuolauit, qui
 tandem omnium consensu sacerdotum ecclesiae Misnensis Episcopus ordinatus est, & in
 testimonium sanctitatis vsq; in praesentem diem crebris choruscant miraculis, de quo mo-
 nachi sui quam male & improbe senserint, scriptor Chronicae Pegauiensis non tacuit.
 Quid loquor de nouissimorum pene temporum abbatibus, cum princeps monachorum
 diuus pater noster Benedictus, primam ad quam fuerat ordinatus abbatiam, propter sub-
 ditiorum perfidiam dimiserit. Non sum melior quam patres mei sanctissimi atque doctis-
 simi, quos omnipotens Deus iniurias voluit pati monachorum, ut in eis sanctitatis auge-
 ret meritum, vel more sapientis agricolae, ut fructum vberiore producerent, si in locum
 20 magis conuenientem transplantaret. Plures enim veterum lectione cognouimus praes-
 tantissimos patres abbatias dimisisse suas propter ingratitude monachorum, alios
 quidem coactos metu tyrannorum, alios vero spontanea voluntate. Horum ego patrum
 exemplo monachos cum abbatia dimisi pertinaces, quorum commissa in nos facinora
 praereverendia calamo tradere non putavi. Verum sicut in his malis non omnes mo-
 nachos meos aestimare possum innoxios, ita nec omnes dixerim esse culpabiles, quanquã
 si me voluissent diutius habere pastorem, offensam delationibus falsis ducem aliter infor-
 massent. Satis enim mihi constat, Ioannem Nutium, Ioannem Cufensem, Ioannem Da-
 mium, Ioannem de Sobernheim, & Nicolaum sculteri, in omnibus conspirationibus frat-
 rum contra me semper fuisse innocentes, nec in aliquo me laesum ab eis confirmo. No-
 30 mine autem exprimere illos, qui dentes suos armauerunt in nos, parum conducit, tu e-
 nim qui sint & quales optime cognouisti. Inter quos duo capita factionum, Remitius Me-
 lantius Prior omnium ingrattissimus hominum, & iunior ille Pingonita, cuius malitia
 fatuitate superatur, quosdam temeritatis suae fautores consecuti, ambo totis ad abbatiam
 conatibus anhelant. Ut ergo tandem eorum magis innotescat perfidia, locum damus &
 tempus, longa docti experientia, quantum obstat mentis profectui perniciofa temeritas
 monachorum. Oblatam nobis abbatiam monasterii sancti Iacobi apostoli maioris in
 suburbio ciuitatis Herbipolensis, per antistitem reuerendissimum Laurentium de consi-
 lio amicorum, quintadecima die mensis Octobris anno praesenti suscepimus, & priorem
 40 Spanhemensem, cui praesuius annis 23. mensibus duobus & diebus viginti, propter mo-
 nachorum ingratitude, & ducis tui persecutionem spontanea dimisimus voluntate.
 Valeant nunc æmuli mei, humilem innocentemque persecuti, valeat dux cum inuidis
 Cynonotis, valeat prior Melantius iniquitatis amator cum omnibus conspiratoribus suis.
 Tantum in me, Deo permittente, inuidia potuit æmulorum, ut benefactorum meorum
 oriretur repente obliuio, & malum mihi redderent, quibus benefacere non cessauit. Verũ
 siue viuimus siue morimur Domini sumus: Deum posui adiutorem meum, in quo spem
 omnem locui meam, qui transtulit me de medio nationis prauae, & constituit in loco pa-
 cis & quietis, ipsi laus in saecula saeculorum amen. Vtinam qui tantopere optauerunt
 contritionem, Dei nunc zelo cum puritate armentur, talem desolato monasterio prouisi-
 50 pauperi cœnobio, & pro innoxiiis fratribus compassionis viscera porto, quamquam parum
 rationis mei habuisse videantur. Habes omnem translationis meae historiam, qui nihil
 eorum quae Cynonoti tui in me praesumpserunt. Vindictam non quaesui contumelias,
 nec quæro in aeternum, sciens omnium dixisse iudicem: mihi vindictam, & ego retribuam.
 Omnia enim patienter sustinui & elongaui me fugiens à facie persequentis: quamquam si
 voluissim aliter, neque suffragia defuissent, neque vires propulsandi iniurias. Vale, & Deũ
 pro me orare non cesses, pauperique monasterio Spanhemensi deuotus in necessitate
 adesto patronus, ut esse haec teneas consueuisti. Iterum vale, ex Herbipoli vltima die mensis
 Octobris, Anno Christi 1506.

Rabanus
Maurus,Regina Pru-
miciensis.Benno ab-
bas sup. lib. 1.
epist. 64.